

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
НАСЕЛЕННЯ”

(для молодших спеціалістів)

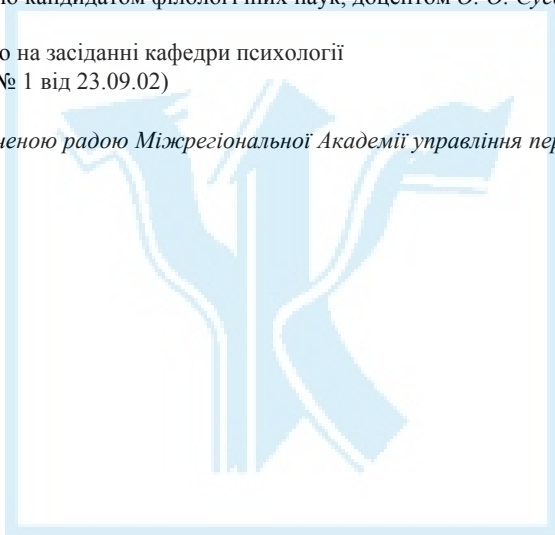
МАУП

Київ 2003

Підготовлено кандидатом філологічних наук, доцентом *О. О. Суською*

Затверджено на засіданні кафедри психології
(Протокол № 1 від 23.09.02)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Суська О. О. Навчальна програма дисципліни “Психологія у сфері соціального захисту населення” (для молодших спеціалістів). — К.; МАУП, 2003. — 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Психологія у сфері соціального захисту населення”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2003

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Питання психології у сфері соціального захисту є важливим компонентом розвитку сучасних тенденцій соціальної роботи. Це впливає з нагальних потреб удосконалення наукового і практичного рівня сучасної соціальної роботи.

Сучасні стратегії соціальної роботи можуть сформуватися тільки на шляху до найбільш перспективних і раціональних можливостей її забезпечення. Впровадження в навчальний процес курсу “Психологія у сфері соціального захисту населення” є важливим кроком у становленні єдиних міжнародних стандартів соціальної роботи у сучасному цивілізованому суспільстві ХХІ ст. Вивчення змісту і сучасних підходів до соціальної роботи з усіма категоріями клієнтів сприяє подальшому її розвитку в Україні.

Мета навчальної дисципліни “Психологія у сфері соціального захисту населення” полягає у доведенні значення, принципів, змісту застосування психологічних знань у соціальній роботі з різними групами клієнтів до широкого загалу соціальних працівників. Ознайомлення студентів з основними актуальними питаннями теоретичної та практичної психології і можливостями їх використання в соціальній роботі сприяє формуванню професійного рівня і готовності до роботи з тими категоріями людей, які потребують соціального захисту. Вивчення дисципліни передбачає знання таких дисциплін, як “Соціальна робота”, “Соціальна психологія”, “Психологія”.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ”

№ п/п	Назва теми
1	Становлення соціально-психологічної допомоги як галузі соціальної роботи у сучасному українському суспільстві
2	Проблеми психологічного забезпечення соціальної роботи в Україні
3	Теоретико-методологічні підходи до вдосконалення роботи соціально-психологічних служб
4	Проблема становлення роботи з психологічної допомоги населенню як сфера наукових досліджень
5	Проблеми розбудови системи служб соціально-психологічної допомоги в сучасному суспільстві
6	Особливості розвитку особистості у кризовому суспільстві та можливості соціально-психологічної допомоги
7	Спрямування соціально-психологічної допомоги на роботу з різними віковими групами
8	Впровадження психологічних методів у соціальну роботу з населенням, що потребує соціального захисту
9	Проблеми вдосконалення професійної діяльності і соціально-психологічної підготовки в соціальній роботі

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ПСИХОЛОГІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ”

Тема 1. Становлення соціально-психологічної допомоги як галузі соціальної роботи у сучасному українському суспільстві

Соціальна робота як реалізація соціальної політики. Сутність, мета, предмет і завдання соціальної роботи в перехідний період від тоталітарного суспільства до демократичного. Роль діяльності соціально-психологічних служб у становленні цілісної системи соціальної роботи. Конституційні гарантії щодо соціального захисту громадян України та проблеми, що виникають на шляху застосування конституційних норм;

необхідність унормування питань про психологічний захист і психологічну допомогу в Україні.

Література [1; 3; 6; 7; 11; 12; 22; 23; 31; 32; 40; 41; 44; 46; 47]

Тема 2. Проблеми психологічного забезпечення соціальної роботи в Україні

Забезпечення гуманістичних основ розвитку особистості в соціальній роботі, відбиття тенденцій гуманістичної психології в цій сфері діяльності. Роль міжнародних стандартів в удосконаленні роботи соціально-психологічних служб. Конвенції ООН “Про права людини” та “Про права дитини”. Проблеми становлення правових засад соціально-психологічного забезпечення соціальної роботи в Україні. Суперечності правової і професійно-етичної бази в діяльності служб соціально-психологічної допомоги. Важливість децентралізації служб соціальної роботи. Роль ООН у формуванні політики соціально-психологічної допомоги та реабілітації клієнтів з груп ризику, жінок, які стали жертвами сексуальної експлуатації, та ін. Розвиток системи психологічної допомоги при соціальних службах на державному, регіональному, місцевому рівнях.

Література [1–3; 6; 7; 10–18; 21; 22; 31; 32; 41; 44; 47]

Тема 3. Теоретико-методологічні підходи до вдосконалення роботи соціально-психологічних служб

Традиції та підходи зарубіжної та вітчизняної практики соціальної роботи. Колективна й індивідуальна психологія соціальної допомоги. Особливості впливу релігійних традицій на систему соціальної роботи в суспільствах різних типів. Теорії соціальної роботи та їх вплив на вітчизняні підходи до відродження благодійності та доброчинності. Роль релігії у формуванні сучасного бачення предмета соціальної роботи. Суспільно-філософські чинники розвитку ідеології соціально-психологічної допомоги.

Гуманістична психологія як базис теоретико-методологічних підходів сучасної соціально-психологічної допомоги як складової системи соціальної роботи в Україні. Значення наукових підходів у розвитку системи соціально-психологічних служб.

Література [1–4; 6; 7; 10–12; 22; 23; 31; 32; 40; 46; 47]

Тема 4. Проблема становлення роботи з психологічної допомоги населенню як сфера наукових досліджень

“Відчутна якість життя” А. Кемпбелла та вплив цієї теорії на подальше вивчення якості життя як чинника визначення парадигми потреб людини. Соціально-психологічні механізми, що опосередковують реальне задоволення потреб особистості. Поняття ціннісних “фільтрів”, синхронні і діахронні еталони порівняння відчутного благополуччя. Поняття компенсаторної моделі, їх використання в зарубіжних психологічних і соціопсихологічних теоріях.

А. Маслоу та його теорія “ієрархії потреб” як відбиття ідей гуманістичної психології та філософії екзистенціалізму. Взаємозв’язок потреб і цінностей в теорії А. Маслоу. Пошуки класифікації суб’єктів і об’єктів соціальної роботи. Клієнтоцентричний підхід К. Роджерса. Визначення мети, принципів, категорій, змісту і засобів соціальної допомоги в генезі становлення теорії і практики соціальної роботи в різних типах суспільств. Визначні періоди становлення науки і практики соціальної роботи. Комплексний характер наукової парадигми соціальної роботи. Інтегративні основи соціальної роботи. Значення філософської, соціологічної, педагогічної, психологічної, правової складових у розвитку системного підходу до соціальної роботи. Тенденції орієнтації на загальнолюдські цінності в соціальній роботі. Рівень цінностей соціальної роботи: мегарівень, мезорівень, макрорівень, мікрорівень. Наукові аспекти розробки інноваційних технологій: діагностика, прогностика; превенція, корекція, терапія; реабілітація, самоефективність на принципах інтегративного, системного підходів. Наукові пошуки в галузі соціальної роботи на сучасному етапі. Тенденції до гендерності та глобалізації соціальної роботи. Самоефективність як нова парадигма соціальної роботи.

Література [1–7; 11; 12; 22; 23; 32; 40; 41; 44; 47]

Тема 5. Проблеми розбудови системи служб соціально-психологічної допомоги в сучасному суспільстві

Етапи становлення соціальних служб в Україні. Історичні етапи становлення служб соціальної роботи. Цільове призначення служб соціальної роботи. Моделі розбудови системи служб соціальної роботи. Адміністративна структура соціальних служб. Модель функціонування соціальної роботи в адміністративно-територіальній системі упорядкування. Основні проблеми взаємодії служб соціальної роботи. Поняття “відкрите соціальне середовище”. Особливості розвитку соціальних служб на рівнях відомчого упорядкування. Складові організаційної побудови діяльності та взаємодії служб соціальної роботи. Основні функції соціальних служб. Місце і роль соціальних служб у сис-

темі відомчого підпорядкування і відкритого соціального простору. Проблема ресурсів служб соціальної роботи. Проблеми стандартизації показників і критеріїв ефективної соціальної роботи. Системний характер взаємодії відомств і організації соціальної роботи у відкритому соціальному середовищі.

Література [1–7; 11–14; 16; 17; 22; 23; 31; 32; 40; 41; 46]

Тема 6. Особливості розвитку особистості у кризовому суспільстві та можливості соціально-психологічної допомоги

Соціальні та соціально-психологічні проблеми становлення особистості у кризовому суспільстві. Значення і розвиток психологічної допомоги в установах охорони здоров'я. Вирішення проблем соціального розвитку дітей з особливими потребами та психологічної допомоги їх сім'ям. Забезпечення умов підвищення ролі сім'ї у соціальному становленні дитини. Дитяча занедбаність. Насильство в сім'ї. Види насильства: психологічне, фізичне. Підвищення рівня компетентності спеціальних груп клієнтів. Актуальні питання превентивної практики соціальної роботи з проблем наркоманії, СНІДу та хвороб, що передаються статевим шляхом. Профілактика соціально небезпечних хвороб в соціальній роботі. Психологічна підтримка людини з соціально небезпечними хворобами.

Розвиток спектру реабілітаційних програм у кризових центрах соціальної допомоги, притулках-сховищах для жінок і дітей — жертв насильства. Значення соціально-психологічної роботи в пенітенціарних закладах. Методи польової роботи з ін'єкційними споживачами наркотиків. Організаційно-правові проблеми забезпечення превентивної роботи з використанням стратегії “зниження шкоди”. Розвиток волонтерського руху і недержавного сектору соціальної роботи.

Література [1–6; 10; 12; 17; 18; 21; 22; 33; 34; 41; 42; 46]

Тема 7. Спрямування соціально-психологічної допомоги на роботу з різними віковими групами

Категорії клієнтів соціальних служб за віковим цензом, їх особливості.

Специфіка роботи соціально-психологічних служб з людьми похилого віку і інвалідами. Значення впливу соціально-психологічного клімату в державі у період кризи суспільства на соціальну підтримку людей похилого віку в зарубіжному і вітчизняному досвіді. Основні форми соціальної

льної роботи (благодійність, доброчинність, захист, допомога), їх відбиття в зарубіжному і вітчизняному досвіді. Психологічна підтримка і її роль у підтриманні психологічної стійкості, роль психологічної установки. Проблеми соціально-психологічної допомоги в установах інтернатного профілю: пансіонатах для ветеранів війни та праці, будинках інтернатного типу для громадян похилого віку та інвалідів, спеціальних будинках-інтернатах, психоневрологічних інтернатах та інших спеціальних закладах. Забезпечення психологічної допомоги в роботі соціальних служб на місцях і територіальних центрів соціальної роботи з людьми похилого віку та інвалідами.

Література [1–4; 7; 9–12; 17; 18; 22; 23; 31; 32; 40; 41; 46]

Тема 8. Впровадження психологічних методів у соціальну роботу з населенням, що потребує соціального захисту

Методологічні основи соціальної роботи. Індивідуальні, групові, масові форми соціальної роботи. Методологічні основи досягнення ефективності соціальної роботи. Міжнародний досвід досягнення ефективності соціальної роботи. Системний підхід до застосування інноваційних методів соціальної роботи. Консультативний метод. Телефон довіри. Соціальний супровід і патронаж. Організаційно-методичні основи роботи груп взаємопідтримки.

Література [1; 3; 5; 6; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 22; 31; 32; 41; 43; 44; 46; 47]

Тема 9. Проблеми вдосконалення професійної діяльності і соціально-психологічної підготовки в соціальній роботі

Духовно-моральні якості психолога соціальної служби, їх роль у соціальній роботі. Проблеми уніфікації Етичного кодексу соціального працівника. Психологічні особливості в роботі соціального працівника, готовність до взаємодії з клієнтом. Психологічні проблеми фахівців соціальної роботи — “ефект вигорання”. Проблеми підготовки персоналу і управління ним у соціальній роботі. Менеджмент в соціальній роботі. Психологічні аспекти управління. Стилі ефективного управління соціальною роботою. Окремі технології роботи з персоналом із забезпечення професійної відповідальності перед клієнтами соціально-психологічних служб.

Література [2; 4; 7; 9; 12–14; 21–23; 31; 32; 41; 43; 46; 47]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Психологічна допомога як необхідна ланка соціальної роботи.
2. Проблеми становлення правових засад соціально-психологічного забезпечення соціальної роботи в Україні.
3. Загальні суперечності соціальної роботи в посттоталітарному суспільстві.
4. Конституційні гарантії щодо соціального захисту громадян України.
5. Роль міжнародних стандартів в удосконаленні роботи соціально-психологічних служб.
6. Проблеми становлення правових засад соціальної роботи в Україні.
7. Нові напрями роботи соціальних служб в галузі психологічної допомоги.
8. Роль ООН у формуванні політики соціальної роботи в Україні.
9. Особливості релігійних традицій в розвитку системи соціальної роботи в суспільствах різних типів.
10. Теорії соціальної роботи у вітчизняній думці — від благодійності до добродійності.
11. Визначення мети, принципів, категорій, змісту і засобів соціально-психологічної допомоги.
12. Значення педагогічних і психологічних складових у розвитку системного підходу до соціальної роботи.
13. Цільове призначення служб соціально-психологічної допомоги.
14. Основні функції соціально-психологічних служб.
15. Вирішення соціальних і психологічних проблем становлення особистості у кризовому суспільстві.
16. Вирішення проблеми соціального розвитку дітей в сім'ях.
17. Насильство в сім'ї.
18. Специфіка роботи служб соціально-психологічної допомоги з людьми похилого віку та інвалідами.
19. Роль соціальної підтримки людей похилого віку у період кризи суспільства.
20. Розвиток та особливості соціально-психологічного захисту: зарубіжний і вітчизняний досвід.
21. Проблеми соціально-психологічної допомоги в установах інтернатного профілю.
22. Психологічні особливості в роботі соціального працівника: готовність до взаємодії з клієнтом.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Взаємодія соціально-психологічних служб з іншими службами соціального захисту.
2. Соціальна робота як реалізація соціальної політики.
3. Основні завдання соціального захисту населення в період розбудови демократичного суспільства.
4. Види конституційних гарантій та соціальний захист громадян України.
5. Проблеми законодавчого забезпечення системи служб соціально-психологічної допомоги в Україні.
6. Принципи розвитку правової бази соціальної роботи.
7. Напрями і принципи застосування міжнародних стандартів щодо психологічних послуг у соціальній роботі.
8. Вимоги до застосування правових засад соціальної роботи в Україні.
9. Централізація і децентралізація служб соціальної роботи.
10. Сучасні теорії соціальної роботи.
11. Основні складові соціально-психологічної допомоги.
12. Складові організаційної побудови діяльності та взаємодії служб соціальної роботи.
13. Основні функції соціально-психологічних служб.
14. Організація психологічної допомоги у системах соціальної роботи відомчого підпорядкування і недержавних організаціях із соціальної роботи.
15. Принципи соціально-психологічної допомоги в установах охорони здоров'я.
16. Типи соціального виховання та їх психологічне забезпечення.
17. Функції сім'ї у соціальному і психологічному становленні дитини.
18. Фактори дитячої занедбаності.
19. Соціально-психологічна допомога у притулках-сховищах для підлітків, жінок і дітей — жертв насильства.
20. Умови психологічної реабілітації колишніх в'язнів.
21. Типологія різновікових груп клієнтів соціальної роботи.
22. Види установ соціальної роботи інтернатного профілю.
23. Критерії адаптації зарубіжного досвіду психологічної допомоги.
24. Основні складові системної організації соціально-психологічних служб.
25. Правовий і психологічний захист соціального працівника.

26. Правові засади надання психологічної допомоги різним категоріям населення.
27. Проблеми надання адресної соціально-психологічної допомоги клієнтам.
28. Рівність можливостей в отриманні психологічної допомоги клієнтами з різних соціальних груп населення.
29. Проблеми комунікації в роботі служб психологічної допомоги.
30. Гендерний підхід у наданні соціально-психологічної допомоги.
31. Приклади реалізації програм “зниження шкоди”.
32. Роль соціальної роботи у вирішенні соціально-етнічних проблем.
33. Міграційні служби та їх забезпечення соціальними працівниками; особливості роботи з мігрантами.
34. “Проблема біженців” і роль соціально-психологічної підтримки в роботі з ними.
35. Форми прояву девіантної поведінки та відповідна психологічна допомога.
36. Поняття “асоціальна поведінка” і “девіантна поведінка” з точки зору психолога соціальної служби: спільне та відмінне.
37. Проблеми профілактики девіантної поведінки серед молоді.
38. Роль соціалізації індивіда у профілактиці суїцидних намірів.
39. Психологічні особливості суїцидальної поведінки у підлітків; заходи запобігання і методи фіксації суїцидних тенденцій.
40. Правове регулювання асоціальної поведінки: правопорушення і санкції.
41. Місце і значення матеріальних потреб серед інших потреб особистості.
42. Причини і соціально-психологічні наслідки збільшення масштабів малозабезпеченості в Україні.
43. Соціально-психологічне значення і зміст благодійної діяльності.
44. Кодекс етики соціального працівника та його вплив на виконання психологом соціальної служби своїх фахових обов’язків.
45. Особливості соціально-психологічної роботи в системі служби зайнятості.
46. Соціальний захист жінок як важлива галузь надання соціально-психологічної допомоги.
47. Соціально-психологічний захист у сфері материнства і дитинства.
48. Специфіка і правові засади соціально-психологічного захисту інвалідів.
49. Психологічні проблеми медико-соціальної реабілітації інвалідів.

50. Психологічні особливості соціального захисту людей похилого віку.
51. Місце соціально-психологічної допомоги в соціальній роботі.
52. Значення психології в соціальній роботі.
53. Соціально-психологічний “портрет” особистості, колективу тощо.
54. Психологічний аналіз об’єктів соціальної практики.
55. Методи, що застосовуються при складанні психологічної характеристики індивідуума, колективу.
56. Структура служб соціально-психологічної допомоги населенню.
57. Професійні якості і знання, які повинен мати соціальний психолог — працівник соціальних служб.
58. Духовно-моральні якості соціального психолога — працівника соціальних служб.
59. Основні функції соціального психолога як представника системи соціального захисту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія.* — К.: УДСССМ, 2001.
2. *Антология социальной работы.* — М., 1994–1995. — Т. 1–3.
3. *Бібліографія до теми “Права людини в Україні” // Бібліографічний список.* — К.: НИБУ, 1997. — Вип. № 99 (110).
4. *Бурая Н. П.* Соціальна робота: Навч. посіб. — Харків: Ун-т внутрішніх справ, 1996. — 104 с.
5. *Всесвітня Декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей: Прийнята 30.09.90 на Всесвітній зустрічі на вищому рівні в інтересах дітей, яка відбулася в ООН у Нью-Йорку.*
6. *Закон України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні”.*
7. *Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні”.*
8. *Закон України “Про запобігання захворювання на СНІД та соціальний захист населення”.*
9. *Закон України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування” (1996).*
10. *Закон України “Про збір на обов’язкове соціальне страхування” (1996).*

11. *Збірник* матеріалів на допомогу спеціалістам центрів ССМ: Матеріали обл. навч. семінару-практикуму “Соціально-психологічна робота з жінками та молодими сім’ями як базовий напрямок в роботі ЦССМ”, 24–26 вересня 1997 р. — Полтава, 1997.
12. *Зверева І. Д.* Соціально-педагогічна робота з дітьми і молоддю в Україні: Теорія і практика: Монографія. — К., 1998.
13. *Кадровое* обеспечение социальных служб: Состояние и перспективы развития. — М., 1997.
14. *Конвенція про права дитини* від 20.11.89 № 44/25: Прийнята та відкрита для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією Генеральної Асамблеї ООН
Про ратифікацію Конвенції про права дитини: Постанова Верховної Ради України від 27.09.91 № 789-ХІІ.
15. *Концепція* спеціальної освіти осіб з фізичними та психічними вадами в Україні: найближчі роки та перспективи. — К., 1996.
16. *Настольная* книга специалиста. — М.: Ин-т социальной работы, 1996.
17. *Національна* програма планування сім’ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.95 № 736.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.92 № 31.
19. *Права людини* в Україні: Щорічник. — К., 1999.
20. *Права человека* и работа в социальной среде: Пособие для училищ по подготовке социальных работников и работников социальной сферы. — Нью-Йорк; Женева, 1995.
21. *Практична* соціальна робота / За ред. Пам Картер, Тони Джеффса та Марка К. Сміта. — Асоціація психіатрів України. — Амстердам; К., 1996. — 183 с. — (Сер: Соціальна робота.)
22. *Проблемы* алкоголизма в семье: Доклад Европейского союза. — Запорожье, 2001. — 99 с.
23. *Про невідкладні* заходи щодо поліпшення становища жінок, охорони материнства і дитинства, зміцнення сім’ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.90 № 1420-1.
24. *Про загальні* засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 15.12.92 № 2859.
25. *Про поліпшення* виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт, дітей, які залишилися без піклування батьків: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.94 № 226.

26. *Про реалізацію* Конвенції ООН про права дитини, Всесвітньої декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.96 № 767.
27. *Про Український фонд* сприяння соціальному захисту неповнолітніх: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.96 № 518.
28. *Социальная работа* / Под общ. ред. В. И. Курбатова. — Ростов н/Д: Феникс, 1999.
29. *Соціальна робота з дітьми та молоддю: проблеми, пошуки, перспективи* / За заг. ред. І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. — К.: УДЦССМ, 2000. — Вип. 1.
30. *Социальная работа с пожилыми людьми* // Настольная книга специалиста. — М.: Ин-т социальной работы, 1996.
31. *Социальная работа с семьей* // Настольная книга специалиста. — М.: Ин-т социальной работы, 1996.
32. *Справочное пособие по социальной работе* / Под. ред. А. М. Панова, Е. И. Холостовой. — М.: Юристъ, 1997.
33. *Фирсов М. В., Студенова Е. Г.* Теория социальной работы. — М.: Владос, 2000.
34. *Холостова Е. И.* Профессиональный и духовно-нравственный портрет социального работника. — М., 1993.

Додаткова

35. *Беспалый В.* К вопросу преемственности поколений в современных условиях // Молодежная политика: опыт, проблемы, перспективы: Материалы науч.-практ. конф.: В 2 ч. — К., 1992. — Ч. 2.
36. *Будева Л. П.* Социальная среда и сознание личности. — М.: Изд-во МГУ, 1968.
37. *Влияние* средств массовой коммуникации на интересы детей и молодежи. — М.: АПН СССР, 1989.
38. *Доценко Е. Л.* Психология манипуляции. — М.: Изд-во МГУ, 1996.
39. *Костенко Н. В.* Ценности и символы в массовой коммуникации. — К.: Наук. думка, 1993.
40. *Леонтьев А. Н.* Деятельность. Сознание. Личность. — М., 1975.
41. *Миллс Р.* Властвующая элита. — М., 1959.
42. *Сычев Ю. Б.* Микросреда и личность (философские и социологические аспекты). — М.: Мысль, 1974.
43. *Сусская О. А.* Преодоление барьеров в реализации правовых гарантий молодежи как элемент социальной политики // Проблемы социального захисту молоді в умовах зміни соціально-економічних відносин. — К., 1993.
44. *Хабермас Ю.* Теория коммуникативного действия // Вестн. МГУ. — 1994. — № 4.

45. *Ярошевский Т. М.* Личность и общество. — М., 1973.
46. *Coleman J.* The nature of adolescence. — L., 1980. — P. 38.
47. *Kent J., Niemi R. G.* Generations and politics. — N. Y., 1981. — P. 406.
48. *Ines C., Mac.* Old Youth and Young // Encounter. — 1967. — Sept.
49. *Roszak T.* The Making of Counter Culture. — L., 1971. — P. 31.
50. *Merelman R. M.* Democratic Politics and Culture of American Education // American Political Science Review. — Vol. 74. — P. 330.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Психологія у сфері соціального захисту населення”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Психологія у сфері соціального захисту населення”	4
Теми контрольних робіт	9
Питання для самоконтролю	10
Список рекомендованої літератури	12

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
С. Г. Рогузько
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1272

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП